

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

TERNOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot instelling van een tegemoetkoming in de kosten voor de vervanging van oude en vervuilende individuele verwarmingssystemen op vaste brandstoffen in particuliere wooneenheden

1. SITUERING

Huishoudelijke steenkool- en houtkachels en open haarden kwamen eind 2016 sterk in de aandacht naar aanleiding van het stookadvies van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) bij slechte luchtkwaliteit. Sinds eind 2016 is dit stookadvies reeds enkele keren uitgevaardigd, met telkens veel aandacht in de media over de negatieve gevolgen van het stoken van vaste brandstoffen op de lokale luchtkwaliteit. Het stookadvies heeft niet alleen de bewustwording maar ook het draagvlak voor maatregelen vergroot.

In navolging van de aandacht voor het stookadvies en om de problematiek van huishoudelijke verwarming ten gronde aan te pakken heb ik het departement Omgeving opgedragen om samen met de sectorfederatie Agoria en andere overheidsinstellingen, zoals VMM, OVAM, ANB en VEA, een Green Deal rond huishoudelijke houtverwarming voor te bereiden. De Green Deal heeft tot doel via een systematische aanpak, een gestructureerd actieplan en een brede samenwerking van betrokken overheidsinstellingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere betrokken actoren tot oplossingen te komen die de uitstoot en de negatieve impact van huishoudelijke verwarming drastisch beperken. De deelnemende partijen ondertekenen samen met de initiatiefnemers de Green Deal en engageren zich tot de uitvoering van concrete acties.

Naast de uitvoering van de Green Deal, die zal lopen over een periode van een viertal jaren, is er ook reeds actie nodig om op korte termijn de milieu- en energiestatus van het Vlaamse verwarmingspark te verbeteren. De voorgestelde premiereregeling om oudere en meer vervuilende steenkool- en houtverwarmingssystemen te vervangen door performantere toestellen op milieuvriendelijkere brandstoffen is één van de maatregelen die hierbij kan helpen.

Huishoudelijke steenkool- en houtverwarming zorgen voor een grote bijdrage aan de Vlaamse uitstoot van luchtverontreinigende pollutanten, voornamelijk door stook in oudere en vervuilende toestellen en slecht gebruik. Voor de pollutant met de grootste gezondheidseffecten, met name fijn stof, is er anno 2016 volgens de in 2018 officieel gerapporteerde cijfers een bijdrage van 36% aan PM₁₀ en 45% aan PM_{2,5}. Daarnaast is er anno 2016 een bijdrage van 57% aan het kankerverwekkend BaP of benzo(a)pyreen, behorend tot de groep van de polyaromatische koolwaterstoffen (PAK's), en 27% aan dioxines. De bijdrage aan de pollutant zwarte koolstof, die een opwarmend effect heeft in het kader van de klimaatverandering, bedraagt anno 2016 38%. De uitstoot van fijn stof en andere pollutanten ten gevolge van huishoudelijke verwarming resulteert in een verslechtering van de luchtkwaliteit tijdens het stookseizoen en heeft tevens gezondheidseffecten tot gevolg. Uit de humane biomonitoring, waarbij de blootstelling aan luchtverontreiniging gemeten wordt in de mens, blijkt een verhoogde aanwezigheid van vervuilende stoffen in het lichaam bij het stoken (zowel via

binnen als buitenlucht). En uit hinderenquêtes blijkt een stijging van de hinder ten gevolge van verbranding van 4,3% in 2000 tot 7,4% in 2013.

De vervanging door nieuwe verwarmingssystemen die merkelijk beter scoren op het vlak van uitstoot en rendement zal een positieve impact hebben op de uitstoot van huishoudelijke verwarming en eveneens de energie-efficiëntie verbeteren. Geschat wordt dat momenteel ongeveer 600.000 gezinnen stoken met steenkool of hout, waarbij het stooktoestel in hoofdzaak wordt gebruikt als sfeer- of bijverwarming. Op basis van de verwachte autonome vervanging (2,5% per jaar) van de oude stooktoestellen wordt geschat dat tegen 2030 de PM_{2,5}-emissie van de huishoudelijke houtstook met ongeveer 35% zal dalen. Een actieve aanmoediging via premies zal de vervanging van oude stooktoestellen en open haarden versnellen en de emissies van huishoudelijke verwarming sneller doen afnemen. Er wordt geraamd dat de premie de vervangingsratio met 20% kan laten toenemen tot 3%. Dit leidt in 2030 tot een bijkomende reductie van 5,5% van de PM_{2,5}-emissie.

Tegelijkertijd kan mogelijk met deze versnelling de negatieve perceptie rond huishoudelijke verwarming ten gevolge van de negatieve impact van de oude stooktoestellen gekeerd worden, wat ten goede zou komen aan de concurrentiepositie van de Vlaamse bedrijven die gericht zijn op de ontwikkeling, de productie, de invoer en de verkoop van hoogtechnologische en performante verwarmingstoestellen.

Wil men de uitstoot van fijn stof en andere schadelijke stoffen van de huishoudelijke verwarming terugdringen en de lokale luchtkwaliteit, beïnvloed door huishoudelijke verwarming, verbeteren, dan zijn maatregelen nodig die hiertoe kunnen bijdragen. Een financiële aanmoediging om de oude en meest vervuilende verwarmingssystemen (inclusief open haarden) te vervangen door performantere toestellen op milieuvriendelijkere brandstoffen is één van de maatregelen die hierbij kan helpen. De financiële tegemoetkoming (premie) die voorzien is in het voorstel staat open voor de vervanging van in gebruik zijnde kachels en open haarden. In het kader van dit ontwerp zal eveneens bekeken worden of het toepassingsgebied van de energielening verruimd kan worden naar voorliggende vervangingspremie.

Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot instelling van een tegemoetkoming in de kosten voor de vervanging van oude en vervuilende individuele verwarmingssystemen op vaste brandstoffen in particuliere wooneenheden gaat als bijlage 1 en omvat volgende bepalingen.

Artikel 1 geeft een aantal definities die verder in het besluit worden gebruikt.

Artikel 2 bepaalt dat de regeling wordt beperkt tot de natuurlijke personen die bewoner of verhuurder zijn van met steenkool of hout (bij)verwarmde bestaande particuliere wooneenheden gelegen in het Vlaamse Gewest. Rechtspersonen als organisaties en vennootschappen kunnen dus geen premie aanvragen.

Artikel 3 bepaalt de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om in aanmerking te komen voor de premie. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de volgende twee omstandigheden waarvoor de premie kan worden aangevraagd:

- vervanging van steenkool-, hout- of pelletkachel door een nieuw individueel verwarmingssysteem in dezelfde ruimte;
- vervanging van open haard door een nieuw individueel verwarmingssysteem in dezelfde ruimte.

Om de vervanging door milieuvriendelijkere en emissiearmere individuele verwarmingssystemen te garanderen mag het nieuwe verwarmingssysteem niet gevoed worden door vaste of vloeibare brandstoffen (uitsluiting van vaste brandstoffen zoals hout, biomassa andere dan hout en fossiele en vloeibare brandstoffen zoals stookolie).

De voorwaarden houden in dat de werkzaamheden voor vervanging moeten uitgevoerd worden door een installateur die moet garant staan voor een correcte uitvoering ervan conform de bepalingen van het besluit. De installateur zorgt ervoor dat bij de vervanging van de kachel deze gedemonteerd en afgevoerd wordt voor vernietiging en levert een attest af aan de aanvrager van de premie. Het nieuw geïnstalleerde individueel verwarmingssysteem moet minstens voldoen aan energie-efficiëntieklasse A.

Artikel 4 legt de hoogte vast voor de financiële tegemoetkoming. Voor de vervanging wordt een premie toegekend voor 25% van de aankoopprijs en de installatie van het nieuwe geïnstalleerde individueel verwarmingssysteem (inclusief BTW), met een maximum van 250 euro.

- Onder aankoopprijs wordt eveneens verstaan de kosten voor de garantie en het eerste onderhoud die verrekend worden in de aankoopprijs.
- Onder installatiekost wordt eveneens verstaan de aangerekende verplaatsingskosten in het kader van de vervanging.

Het bedrag van de premie wordt verhoogd naar 50% van de aankoopprijs en de installatie van het nieuwe geïnstalleerde individueel verwarmingssysteem (inclusief btw), met een maximum van 1.000 euro voor de groep van:

- a) beschermde afnemers;
- b) natuurlijke personen die aan de voorwaarden voldoen om een verwarmingstoelage te ontvangen, die wordt toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, vermeld in titel 10, hoofdstuk 3, van de programmawet van 22 december 2008;
- c) personen waarvan het aan de personenbelasting onderworpen inkomen van het derde jaar dat aan de aanvraagdatum voorafgaat, in voorkomend geval verhoogd met het inkomen van de persoon met wie hij of zij wettelijk of feitelijk samenwoont, niet meer bedraagt dan 25.000 euro. Dit bedrag wordt jaarlijks met ingang van 1 januari 2018 aangepast aan de ontwikkeling van de gezondheidsindex. De basisindex is die van de maand oktober 2006. De nieuwe index is die van de maand oktober van het jaar dat voorafgaat aan het jaar waarin de index aangepast wordt. Alle bedragen worden afgerond naar het hogere tiental;
- d) natuurlijke personen die de desbetreffende wooneenheid verhuren aan een sociaal verhuurkantoor.

Met deze bepaling wordt in lijn met de energielening een verhoogde tegemoetkoming voor deze doelgroepen voorzien, gelet op het risico op energiearmoede.

De artikelen 5 en 6 gaan in op de administratieve bepalingen voor de aanvraag van de premie. De procedure voor de aanvraag van de premie wordt zo eenvoudig mogelijk gehouden. Het aanvraagformulier, waarvan de inhoud en vorm via een ministerieel besluit zal vastgelegd worden, bevat de nodige gegevens om na te gaan of aan de voorwaarden voor de premie wordt voldaan. Bij het aanvraagformulier moeten volgende bewijsstukken toegevoegd worden, die kunnen staven dat de gegevens ingevuld op het aanvraagformulier correct zijn: een kopie van de factuur, een verklaring op eer en het attest. De aanvraag moet tijdig ingediend worden bij het departement Omgeving.

Artikel 7 bepaalt dat de uitbetaling gebeurt, ingeval de aanvraag positief werd beoordeeld, uiterlijk twee maanden na ontvangst van de aanvraag van de premie. De premieregeling wordt beperkt tot het budget dat de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, hiervoor reserveert in het Minafonds.

Artikel 8 bepaalt dat de premie niet kan gecumuleerd worden met andere Vlaamse financiële tegemoetkomingen waarvoor de installatie mogelijk ook in aanmerking zou komen. Dit artikel bepaalt ook dat per wooneenheid slechts één premie voor één vervanging kan worden aangevraagd.

Artikel 9 belast het departement Omgeving met de controle van de voorwaarden vermeld in het besluit.

Artikel 10 bepaalt dat de minister nadere regels kan uitwerken die de premievoorwaarden en de aanvraag- en toekenningsprocedures van de premies verder preciseren.

Artikel 11 bepaalt dat het besluit binnen de twee jaar na de inwerkingtreding wordt geëvalueerd.

Artikel 12 tot slot gelast de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, met de uitvoering van dit besluit.

2. BUDGETTAIRE WEERSLAG

De decretale basis voor de premiereregeling wordt voorzien via het uitgavendecreet begrotingsaanpassing 2018, artikel 39, §4, "Premies voor de aankoop en installatie van emissieverminderende systemen in voertuigen en woningen" op begrotingsartikel QBX-3QCH2HA-WT. Er wordt een benodigd budget van 1,5 miljoen euro geraamd.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 25 oktober 2018 gaat als bijlage 2.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 13 november 2018 gaat als bijlage 3.

3. WEERSLAG OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap. Het departement Omgeving zal instaan voor de administratieve behandeling van de premie-aanvragen en -uitbetalingen alsook voor de opleiding en de ondersteuning van de dossierbehandelaars. De werkzaamheden worden opgevangen met het heden beschikbare personeel van het departement Omgeving.

4. WEERSLAG OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het voorontwerp van besluit is aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2018/494 van 9 november 2018.

Het voorstel van beslissing betreft een voorontwerp van besluit zonder belangrijke inhoudelijke impact en vereist dan ook geen reguleringssimpactanalyse.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd voorontwerp van besluit tot instelling van een tegemoetkoming in de kosten voor de vervanging van oude en vervuilende individuele verwarmingssystemen op vaste brandstoffen in particuliere wooneenheden;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw